

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

A körzet programjai, hírei (6-7. oldal)

Az asszimiláció zsákutcája - vitaindító cikk (10. oldal)

Hetvenhárom éve szabadult fel a budapesti gettó (2. oldal)

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Dr. Frölich Róbert: A közöny egy újabb halálos utat indíthat el

Miként az elmúlt években, évtizedekben mindig, január 18-án ismét a budapesti gettó felszabadulásának (immár 73.) évfordulójára emlékeztünk a Dohány utcai zsinagógában. Az esemény kezdetén a megjelentek csatlakoztak a Zsidó Világkongresszus közösségi médiában indított kampányához, s #weremember; #emlékezzünk feliratú táblákat tartottak magasba.

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

Ács Tamás, a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) elnöke rövid beszédében megemlítette, kötelesség minden évben emlékezni a nyilas rémuralom által a budapesti zsidóság ellen elkövetett borzalmakra, s fejet hajtani az áldozatok előtt és hálával gondolni a gettót felszabadítókra.

Tarlós István, Budapest főpolgármestere hangsúlyozta, nehéz, de

kötelező a XX. század egyik legkegyetlenebb időszakáról beszélni, mert a bűnre és a felelősségre emlékeztet. Kiemelte, az egykori bűnök elismerése nem a társadalmi, közösségi, vagy egyéni gyengeség jele, hanem a feldolgozás és a megbocsátás lehetősége, lehetőség örök érvényű tanulságok

levonására. Ezt követően arról beszélt, hogy a magyarországi zsidóság története mindig elválaszthatatlan volt a magyarság történetétől, s akikre emlékeztünk, az ország, a magyar főváros közösségének természetes tagjai is voltak. Akik sok éven át tettek sokat ezért a közösségért, akik életének, munkájának lenyomata kitörölhetetlenül ott van ma is a város számos pontján és szellemében.

Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) elnöke arról beszélt,

hogy most, amikor újra érezni a gyűlölet konjunktúráját Európában, s szelíden jelezni kell: a gyűlölet mindent elpusztít maga körül, előbb-utóbb a gyűlölködőket is. A történelem bizonyította már, hogyan válik néhány évtized alatt az ártatlannak tűnő kocsmai zsidózás történelmi kataklizmává. Kiemelte, nem fogadkozásokra van szükség, hanem mindennapos, aprólékos munkára. Munkára a családban, az iskolában, a munkahelyeken, a vilamoson. Kijelentette, ami történt, az emberiség szégyene, soha nem megbocsátható, jótétehetetlen, de a rombolás és az újjáépítés nem múló emlékezete reményt és jövőt jelenthet, ha mind úgy akarjuk. Felhívta a figyelmet arra, a „soha többé” cselekvés nélkül, a zéró tolerancia tettek nélkül szavak maradnak csupán...

gettó. Aznap, másnap, egy év múlva, akik visszakapták az életüket, elkezdtek mesélni, mit láttak, mit éltek át. Nem biztos, hogy a gyerekeiknek, mert azok vagy ott voltak velük a gettóban, vagy már nem voltak... De nem mondták el az utat, nem mondták el, hogy nem volt hősiesség. Az út nem a deszkakerítéssel kezdődött, nem a deportálások voltak az első lépések. Mondjuk el legalább most: a jog talajával, az első európai zsidótörvénnyel indított el mindent.

Főrabunk kiemelte, a korabeli felvételek sokkal nagyobb bünt árulnak el, mint a tevőleges gyilkosságok: a „gyilkos közönyt”. Auschwitz után lehet verset írni, lehet antiszemitának lenni, egyet nem lehet: közönyösnek lenni, mert a közöny egy újabb halálos utat indíthat el.

– Talán még izzott a parázs, szállt fel a füst, amikor a jeruzsálemi Szentély lerombolásának szemtanúi már a templom szépségéről meséltek fiaiknak – kezdte beszédét Dr. Frölich Róbert, országos főrabbi. – Később a pusztuláshoz vezető útról, a zsidó háborúról is meséltek. Ma már, majd kétezer év után csak emlék, de egy évben egyszer meggyászoljuk. Még égtek a gerendák, még parázslott a rom, mikor felszabadult Budapesten a

A zsinagógai megemlékezés, amelyen ismét megjelent több magyar politikus és Budapestre akkreditált diplomata is, főkéntorunk, Fekete László gyászimájával fejeződött be.

A rendezvény végén, szokás szerint a koszorúzás után tehetők le a megjelentek mécseseiket, s az emlékezés köveit a Wesselényi utcában, a zsinagóga oldalánál elhelyezett emléktáblánál.

I M A R E N D

Hétköznap: 7:30-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 17:00 óra, helyszín a Talmud-Tórában. Az esti ima előtt fél órával, sakk, kártya, kávé és tea várja hiveinket!

Péntek esti ima: 17:00-kor a Hősök Templomban.

Szombat reggeli ima a Hősök Templomban: Sachrisz: 9:30 Tóraolvasás: 10:00 Muszáf ima: kb. 10:45

Vasárnap reggeli ima: 8:00-kor, esti ima: 17:00-kor, mindkettő a Talmud Tórában.

A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

január 27.	16:30	február 3.	16:40
február 10.	16:45	február 17.	17:00
február 24.	17:10		

Félmillió éves kőeszközök Izraelben

Félmillió évvel ezelőtt készített kőeszközöket találtak Izrael Dzsaldzsulia nevű településének bővítésekor – jelentette a Haaretz című lap.

A régészek több száz kovaköből készült tárgyat találtak egy mintegy tízezer négyzetméteres területen, amely csodálatosan megőrződött. A helyszínről hatalmas mennyiségű lelet került napvilágra – jelentette be az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA). Az írásbeliség előtti, prehisztórikus korszakhoz, az Acheulean-kultúrához tartozó maradványok feltárását közösen végezte a tel-avivi egyetem és az IAA.

A homo sapiens megjelenése előtti Acheulean-kultúrában többféle előember is élt. Ennek a mintegy egymillió évig tartó korszaknak a legfontosabb jellemzője a kőeszközök, főként kovaköből készített vadászeszközök használata. Az emberiség történelme során a leghosszabb ideig az efféle marokra fogható, pattintott kőeszközöket használta, melyeknek a nagyobb állatok feldarabolásában jutott a legfontosabb szerep. Dzsaldzsuliánál a régészek szerint a modern ember egyik elődje, a homo erectus élhetett.

Az ásásokat vezető két szakember, Majan Semer és Ran Barkai szerint több százezer éven keresztül rendre visszatértek erre a területre különböző vadászcsoportok. A kutatók úgy vélik, a kőeszközök sokféle módszerrel készültek, ami azt bizonyítja, az alkotóik kiválóan értettek a kovakő megmunkálásához, és bepillantást tesznek lehetővé a félmillió éve élt ősemberek életmódjába és viselkedésébe.

A régészek szerint a leletek arra utalnak, az ott élő előembernek lehetett földrajzi emlékezete, és bizonyos évszakokként visszatért. A vidéken, mintegy öt kilométer távolságban, még két helyen találták meg az ősemberek nyomait: Kibuc Éjálban és a Keszem-barlangban.

(MTI)

Pesti Sólet menü a BZSH Kóserkonyha receptjei alapján Zöldséges májgaluska leves

Hozzávalók (4 személyre): Leves: 1 fej vöröshagyma, 3 gerezd fokhagyma, 2 evőkanál kacsaszír, 2 db sárgarépa, 2 db gyökér, 1 db karalábé, 1 db zeller, 1 db zellerlevél, 1/2 csokor petrezselyemzöld, ízlés szerint só, őrölt bors.

Májgaluska: 30 dkg csirkemáj, 1 fej vöröshagyma, 1 db tojás, 1 evőkanál liszt, 2 evőkanál zsemlemorzsa, 1 kávéskanál fűszerpaprika, 1 kávéskanál morzsolt majoranna, 1/2 csokor petrezselyem, ízlés szerint só, őrölt bors.

Elkészítés: Zsíron megdinszteljük a felaprított vöröshagymát, majd hozzáadjuk a fokhagymát és a feldarabolt zöldségeket, fedő alatt pároljuk. Megszórjuk liszttel, elkeverjük, kicsit pirítjuk, majd belekeverjük a pirospaprikát, felöntjük 2 liter vízzel, sózzuk, borsozzuk. Beletesszük a felezett paprikát és paradicsomot, zellerlevelet és a felaprított petrezselyem felét, majd felforraljuk, és rövid ideig főzzük.

Közben ledaráljuk a májat, míg a hagymát lereszeljük, vagy apróra vágjuk, s az összes többi hozzávalóval elkeverjük. Ha a levesben minden megfőtt, beleszagatjuk, és megfőzzük.

Libacomb ricset

Hozzávalók (4 személyre): 30 dkg árpagyöngy, 15 dkg szárazbab, 4 kisebb libacomb (egyenként kb. 40 dkg), 1 vöröshagyma, 1-2 babérlevél, 1 csapott evőkanál só, 2 kisebb sárgarépa, 1 gyökér, fél karalábé, 3 kisebb burgonya, 1 mokkáskanál őrölt fekete bors, 1 csapott kiskanál majoranna, 1 kiskanál pirospaprika, 2 gerezd fokhagyma, 1/2 csokor petrezselyem.

Elkészítés: Főzés előtti este hideg vízbe áztatjuk az árpagyöngyöt, illetve a babot. Másnap leöblítjük, és egy lábasba szórjuk. A lebőrözött, félbevágott libacombokat szintén belerakjuk, a fölaprított hagymával ízesítjük. Ezt követően annyi vizet öntünk rá, amennyi ujjnyira ellepi, a babérlevéllel fűszerezük, megsózzuk, fölforraljuk. Kis rést hagyva lefődjük, kis lángon kb. 45 percig főzzük, de az is jó, ha sütőben, közepes lángon pároljuk. Eközben megtisztítjuk a zöldséget és a burgonyát, előbbi kisujnyi hasábokra, utóbbit kockákra vágjuk. A félpuha húshoz keverjük, megborsozzuk, a majoránnával, a pirospaprikával és a zúzott fokhagymával fűszerezük. Ráöntünk 2 deci vizet és továbbra is lefődvé, kis lángon mintegy 30 perc alatt teljesen puhára főzzük. Majd a tűzről lehúva meghintjük fölaprított petrezselyemmel, végül még 10 percig állni hagyjuk, ezalatt a bab és az árpagyöngy is felszívja a felesleges folyadékot. A ricset akkor jó, ha sólet sűrűségű.

Tu bisvát-i gyümölcssaláta

Hozzávalók: 1 db nagyobb alma, 2 db banán, 1 db narancs, 2 db mandarin, 2 db kivi, 1 db körte, 1/2 doboz őszibarackbefőtt, 1/2 doboz ananász befőtt, 2-2 szem mirelit szilva és eper, 1-1 marék mirelit málna és szeder, 1 evőkanál mazsola, 5 dkg dióbel, ízlés szerint aszalt datolya és aszalt füge, 1 evőkanál méz.

Elkészítés: Ha van friss gyümölcs, nyilván jobb, mint a mirelit. /A friss gyümölcsöket megmossuk, megpucoljuk, közel azonos nagyságra daraboljuk. A mirelit gyümölcsöket szobahőmérsékleten kiolvasztjuk, lecsepegtetjük. A mazsolát beáztatjuk./ Az összesen gyümölcsöt egy nagy tálba tesszük. A befőttek levéből pici víz és a méz hozzáadásával levet készítünk, amit ráöntünk a gyümölcsökre. Néhány órára hűtőszekrénybe tesszük, hogy összeérjenek az ízek, majd kompótos tálakban tálaljuk.

Várkonyi Tibor

A német romantikus zene újjászületése

Váratlanul, és meglepetésszerűen, néhány nappal, talán hetes késéssel is érkezett meg az a CD, amelyet türelmetlenül vártam. Ritkaság, s mégsem teljesen az, örökbecsű zeneművet közvetít. A XIX. század egyik nagy komponistájának alkotását, a német zsidó, Félix Mendelssohn Bartoldy kísérőzenéjét, Shakespeare a Szentivánéji álom című bűbájos vígjátékához.

Csakugyan csoda a maga nemében, aligha van még olyan alkotás, amely több évszázadnyi idő különbséggel ilyen tökéletes egységet mutatna. Mintha a két alkotó egymással szemben ült volna, egyeztet minden sort minden kottafejjel. A költő rábólint a komponista hangjaira, magam is ilyennek képzeltem, mondja, holott a kettőt együtt csak nagyon későn ismerhette meg a művészet rajongója.

A következő csoda, hogy újabb évszázad elmúltával akadt olyan karmester, a komponistához hasonlóan német és zsidó származású Otto Klemperer, aki harmadik szerzőtársként, hoztatta a maga alkotását. Olyan CD fölvételt készített, amely mintha frissiben búcsúzott volna a gyárból. Ifjúként. Mendelssohn tíztételes zenekari szvitet alkotott, szinte önállóan is értelmezhető darabokat, amelyek a nyitánytól a közbeiktatott két kórusrészletig, a nászindulóig páratlan egységet kínálnak, mégis különálló kompozícióként. Amíg Klemperer a londoni stúdióban rögzítette a művet, valójában maga is kálváriát járt. A náci birodalom hatalomra jutása után elsőként tette ki a szűrét, annak ellenére, hogy a kor egyik legnagyobb muzsikusa volt. Szerencséjére azonban az USA egyik legnagyobb szimfonikus együttese, a San Franciscói zenekar, ideiglenes otthont kínált neki. Egy orvosi műhiba, téves eredményű vizsgálat agydaganatot sejtett nála, műtöttek, mégis tragédia

lett, az operáció megbénította. Ég és föld között lebegett, a hír eljutott egy másik kényszerű száműzöthöz, akinek világhírű hitvese szintén zsidó származása miatt kényszerült távozni szülőhazájából, Magyarországról, (Fischer Annie zongorafenómén, Tóth Aladár zenetudós felesége) Észak-Európában lelt menedékre. A háború után tértek haza, és Tóth Aladárt 1947-ben az Operaház főigazgatójává nevezték ki. Eljuttott hozzá Klemperer egészségi megpróbáltatásának híre, üzent neki, hajlandó volna-e elfogadni az Andrássy úti palota első karmesteri posztját? Klemperer még lábadozott, de igent mondott, jött. Dübörgő vastaps köszöntötte minden föllépését.

Özönlöttek a nagyvilág muzsika megszállottai Budapestre, de a nagy nyertes egészében csak a hazai közönség volt. Három évig, 1950-ig tartott ez a páratlan ünnep.

Volt hét, hogy három estén is vezényelt, elsősorban kedvenceit. A négy páratlan Mozart operát, Wagnert és másokat. A hároméves szerződés lejártával London elcsábította a Maestrót, önálló zenekart ajándékozott neki. Az Új Filharmónia együttesét, amelyet csaknem kilencven esztendőskoráig dirigált, köztük a legendás Szentivánéji álom CD-ét. Klemperernek komponista diplomája is volt, de az utókorra kevés önálló művet hagyott. Viszont a XX. században két úgyszintén zsidó eredetű zsenivel, az osztrák Gustav Mahlerrel és a német Arnold Schönberggel új szakaszt nyitott a zenetörténelemben. Mahler első szimfóniája, a Titán című még a klasszikus Beethoven-stílust követte, ám az utána született kilenc, (eggyel több a Beethoven életműnél), már jellegzetesen XX. századi lett. Klemperer nélkül aligha léteznének.

És a mendelssohni életmű? A család a XIX. századi német értelmiségi elit része volt. Az atyai nagyatyja, Moses, neves filozófus és rabbi volt, az édesapa híres bankár, akit a korabeli művész és tudósvilág vett körül. A fiatalember végigutazta Európát, mindenütt csipentett föl valami

újat. Rómában barátságot kötött a francia Hector Berliozzal, itt született az Olasz szimfónia, a brit szigetországban pedig sajátos módon a Skót szimfónia. Mendelssohn életművének java részét a zenekari alkotások töltik ki, bár tizenkét éves korában édesapját a születésnapján operával köszöntötte. A hajdani német császárság idején a származásával nem volt gondja, a náciizmus bevezetése után annál több. Wagner támadta vélt versenytársát a „Zsidóság szerepe a muzsikában” című tanulmányában. Jól lehet, a hitlerizmus kezdetén, 1934-ben Wilhelm Furtwangler, a nagy karmester, akit azzal gyanúsítottak meg igaztalanul, hogy kacérkodott a

hitleri gondolatvilággal, a komponista évfordulóján még nyilvánosan elvezényelte a Szentivánéji álom szvitet. Igazi üldöztetésben Mendelssohnnak a náci agitropos Goebbels idején volt része. A hitlerista ideológus azt híresztelte, a zsidó muzsikusok nem csupán gyűlöltek Richard Wagnert, meg is hamisították életművét, megrögzött üldözői voltak. Holott a Wagner dalművek legihletettebb tolmácsolói később éppen a zsidó származású dirigensek voltak, Klempereren túl Bruno Walter és mások. Goebbels viszont a híres lipcei Gewandhaus koncertterem előtti téren bezúgatta Mendelssohn márvány emléktábláját, eltávolította szobrát.

Azóta tömördek víz folyt le a Rajnán. Mendelssohn pedig teljes joggal visszatért a német romantikus muzsika Panteonjába.

Szókrátésztól Hókuszpók-ig – Haumann Péter a Páholyban

A Dohány Kulturális Páholy vendége január 21-én Haumann Péter, a Nemzet Színésze, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja volt, akivel Galkó Balázs, majd Frölich Róbert főrabbi beszélgetett a Goldmark-teremben.

Forrás: <http://pestimagyarszinhaz.hu> - Kozma János

Haumann Péter gyermekeivel (Petra és Máté) A fősvény próbáján

Megtudtuk, a 76 éves művész a főiskola után Debrecenbe szerződött, majd Pécssett folytatta. Ezután Budapesten több színházban dolgozott (25., József Attila, Madách, Nemzeti, Radnóti és a Katona József), pályafutása során 162 színpadi szerepet játszott el, továbbá hat előadást rendezett. Számítalan mozi- és

TV filmben vállalt szerepet, gyakran kölcsönözte jellegzetes hangját külföldi színészeknek, valamint rajzfilm-figuráknak is. Utóbbiak közül az egyik legnépszerűbb, a Hupikék Törpikék Hókuszpók-ja, főrabbinak is kedvence. Haumann Péter beszélt művészi hitvallásáról, közönséghez való

viszonyulásáról, s pályája kedvenc szerepeiről a következő darabokban: Állítatok meg Arturo Uit, A fősvény, Macskák, Sok hűhó semmiért, Szókratész védőbeszéde és Woyzeck. Egyik legemlékezetesebb sikere a Csehov „Három nővér” paródiájában nyújtott alakítása volt, amely után az eredeti színdarabot le is kellett venni a műsorról!

Haumann a beszélgetés során vallott arról a felelősségről, amelyet azért érez, hogy megfelelő teljesítménnyel honorálhassa a közönség időnként nem csekély anyagi áldozatvállalását a színházi élményért.

hülye vagy?” Hatalmas sikert aratott vele!

Szó esett származásáról és gyökereiről, valamint családjáról is. Elmondta, édesapja zsidó anyától született, amit büszkén hordoz génjeiben és szellemében. Mesélt arról, milyen érzéseket keltett benne látogatása Auschwitz-ban a 60-as évek elején, amikor ez még nem volt megszokott és szervezett, mint manapság. Három gyermeke közül kettő szintén a színészi pályát választotta. Megható élményként idézte fel közös szereplésüket A fősvény című darabban, ahol apát és gyermekeit játsszák együtt.

Forrás: <http://pestimagyarszinhaz.hu> - Zsigmond László

Haumann Péter gyermekei között A fősvény olvasópróbáján

A DOHÁNY KÖRZET FEBRUÁRI PROGRAMJA

Minden hétköznap reggeli ima 7:30, esti ima 17:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 17:00 a Talmud-Tórában.

Február 2. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában

Február 3. Reggeli ima a Hősökben 9:30

Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 16:40

Február 6. „Zsidóságunk alapjai” tanfolyam a Talmud-Tórában 17:30

Február 9. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában

Február 10. Reggeli ima a Hősökben 9:30

Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 16:45

Február 13. „Zsidóságunk alapjai” tanfolyam a Talmud-Tórában 17:30

Február 16. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában

Február 17. Reggeli ima a Hősökben 9:30

Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 17:00

Február 18. Kulturális Páholy a Goldmarkban,

Vendégünk: Darvas Ferenc, Erkel-díjas zeneszerző, zongorista 15:00

Február 20. „Zsidóságunk alapjai” tanfolyam a Talmud-Tórában, 17:30

Február 21. **Zájin Adár hagyományos halvacSORA¹ az esti ima után**

Február 23. Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában

Február 24. Reggeli ima a Hősökben 9:30

Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 17:10

Február 27. „Zsidóságunk alapjai” tanfolyam a Talmud-Tórában, 17:30

Február 28. Eszter börtje, bört kimenetele 17:51

Megilla-olvasás a Hősökben 18:00

Március 1. *Purim*, *Megilla-olvasás* a Talmud-Tórában 7:30;

Este a Dohány Színpad előadása a Goldmark-teremben:

Tökéletes szerelem, zenés vígjáték két felvonásban² 19:00

¹ Választható menü: Borsólevés+rántott hús+krumpli vagy Halászlé+rántott hal+krumpli, sütemény. Ára egységesen 3.500 Ft, a tagdíjfizetőknek 3.000 Ft, jelentkezés Február 14-ig.

² Belépődíj nincs, regisztrációhoz kötött: frölich.robert@gmail.com. A szereplők névsorát e számban külön közöljük

Kiemelte, fontos számára, hogy minél közvetlenebb kapcsolata legyen a közönséggel. Igaz, ez időnként szinte anekdotába illő jelenteket is produkált. Az egyik ilyen épp a Goldmarkban esett meg, egy chanukka-i fellépés során, egy néző a klasszikus szöveget aktualizálva szolt az előadásba. Míg nemrég a A fősvény egyik előadásán egy néző „sorosozni” kezdett, mire ő kilépett szerepéből, és csak annyit kérdezett: „Mondd, Te

A beszélgetés végén vendégünk megajándékozott művészetének két gyöngyszemével. Először Karinthy „Emberke tragédiáját” adta elő, majd Darvas Szilárd szatirikusan bölcs legendáját hallhattuk a nő teremtéséről. Előadása szinte elvárásolta a Goldmark-termet csaknem teljesen megtöltő közönséget, amely vastapssal hálálta meg ezt a tartalmas és kellemes délutánt.

Gyertyános András

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteg tett Nádél Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom oronájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!

Bankszámlaszám:

11707024-20359234-00000000

IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját a Dohány utcai körzet szokásos Zájin Ádár halvacsorájára és az esti imára.

Az esemény helyszíne: 1075. Wesselényi u. 7.

Időpontja: Február 21. Ima – Talmud-Tóra 17:00, majd vacsora - Goldmark-terem.

Halas és húsos menüből lehet választani.

Halas menü: halászlé, rántott hal+krumpli, sütemény

Húsos menü: zöldborsóleves, rántott szelet+krumpli, sütemény

A vacsora ára 3.500.-Ft,

a kultuszjárulék fizetőknek 3.000.- Ft.

Jelentkezés: Fülöp Ildinél kell február 14-ig a fulopvildi@gmail.com email címen, vagy a 413-1515-ös telefonszámon.

Évzáró a körzetben

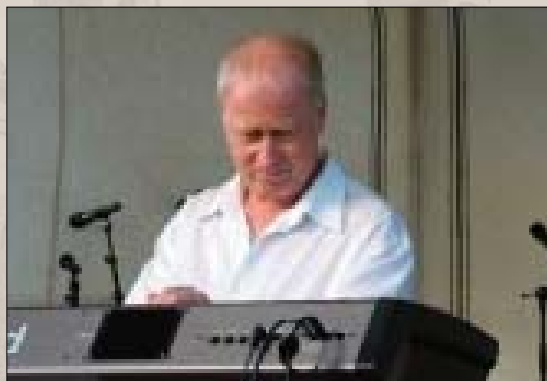
Sálesüdesz, s ima a Talmud-Tórában, az immár hagyományos évzáró, a Goldmark-teremben. December 30-án majd százan ülték körbe az asztalokat a Dohány körzet hívei, a különálló svédasztalról pedig ki-ki kedve szerint csipegethetett, választhatott a csábító falatok közül /töltött csirke, tőpörtyű, saláták, sós sütemények stb./. A falatozás és beszélgetés közben, de még inkább után Plásztán Anett, Czakó Ádám és Forgács Gábor szórakoztatta megjelenteket, akik közül akadt, aki színházjegyeket és más ajándékokat nyerhetett. Illetve a Pesti Sóletnek is köszönhetően három, két éjszakára szóló balatoni nyaralás is gazdára talált.

Az est zárásaként nem maradhatott el a pezsgős koccintás...

A Dohány Zsinagóga Alapítvány Kulturális Páholya

Vendég: Darvas Ferenc, Erkel Ferenc és Fényes Szabolcs díjas zeneszerző, zongorista, akivel **Galkó Balázs** színművész beszélget.

Időpont: 2018. február 18. 15 óra

Helyszín: Goldmark-terem
(1075 Budapest, Wesselényi utca 7.)

A rendezvény ingyenesen látogatható.

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

Dési János

Szenes Iván, csodagyerek a Zsidó Gimnáziumban

– *Mondd Iván, mit szeretnél elérni az életedben? – kérdeztük tőle.*

Csillogó nagy szemét kerekre kitarja, amikor válaszol:

– *Olyan író szeretnék lenni, mint az apám volt...!*

Hisszük, hogy sikerülni fog neki.

E kis párbeszédet a Lévai Jenő szerkesztette Képes Családi Lapok tette közzé 1940. április hetedik számában. S ki a „csillogó, nagy” szemű fiatalember. Olvassuk tovább a cikket:

„Most vasárnap a Zsidó Gimnázium hatodik osztálya az intézet tornatermében előadást rendezett. Az előadás spiritus rektora hatodikos kisdíák volt, aki egymaga konferálta, írta, játszotta és zenéjét szerezte a színre kerülő szindarabok jó részének.

A publikum önfeledtem tapsol a sokoldalú és feltűnően tehetséges diáknak, akiről a színlap csak annyit árult el: Szenes Iván VI. oszt. tan.

Az intézet egyik tanárjától megtudtuk, hogy a kiváló tehetséggel megáldott gimnazista a korán elhunyt zsidó magyar írónak, Szenes Bélának a fia. A nagy író kezéből kihullott toll tehát most méltó gazdára talált fia személyében.

Az előadás után beszélgettünk a kipirult arcú kisdíákkal. Jónövésű, szimpatikus arcú, kedves fiatalember. Egyáltalán nincs zavarban és nem elfogódott. Pedig egészen bizonyos, életének első interjúját éli át.

– Rutin kérdése az egész! – mondja szakavatottan. –

Én már körülbelül 15 háromfelvonásos vígjátékot, 5 drámát és 12 operettet írtam. A gyakorlatom tehát már megvan. A most színre kerülő darabom még Kertész osztályfőnök úrnak is tetszett, pedig az nagyon szigorú ember.”

Kezdjük rögtön egy kiigazítással. Korabeli kollégám összekevert két Szenest, bár kétségtelesen rokonokat.

A „mi” Szenes Ivánunk – az egyik legtöbbször játszott slágerszerzőről van szó – édesapja valójában Szenes Andor volt, aki szintén ismert költő, műfordító, újságírónak számított a maga korában.

Valóban, nagyon fiatalon halt meg, 1935-ben, alig 36 éves korában. Szerkesztője volt a Színház és Divat című lapnak, majd sokáig a kor vezető lapjának, a Színházi Életnek a rovatve-

zetőjeként dolgozott. Szorgalmát Iván fiának volt kitől örökölnie, mert rövidre szabott pályafutása alatt legalább 30 zenés játéknak, operettnek volt a szerzője, társszerzője. Kálmán Imre, Lehár Ferenc operettjeinek a fordítójaként is nevet szerzett.

Az Egy csók és más semmi, vagy a Fekete Péter ma is ismert műve, de olyan slágerek szövegeit is ő írta, mint a „Ma Önről álmodtam megint”, illetve az „Ott fogsz majd sírni, ahol senki se lát” – címűt.

Akivel a Képes Családi Lapok szerzője összekeverte, Szenes Béla, Szenes Andor unokatestvére volt. Ő is fiatalon, 1927-ben hunyt el, alig 33 évesen. Lánya Szenes Anikó (Szenes Hanna) története és mártíruma már közismert. Béla újságíróként és kabarészerzőként kereste a kenyerét. De volt olyan darabja, amit a Vígszínház is bemutattott.

A kor legjelentősebb irodalmi folyóiratában, a Nyugat-ban Schöpflin Aladár így búcsúztatta: „A tavaly elhunyt Szenes Béla derék és rokonszenves íróember volt. Megvolt az a ritka érénye, hogy nem voltak pretenziói (igényei) önmagával és másokkal szemben. Sikereinek örült, de nem kívánta miattuk, hogy nagy embernek tartsák. Bukásai lesújtották, de nem okolt értük másokat, színházát, színészt, kriti-

kust, elismerte, hogy ő is írhat rosszul sikerült darabot. Nem tartotta magát nagy drámaírónak, szerényen és okosan úgy határozta meg saját hivatását: a budapesti közönség mulattatója. Meg kell adni, jól mulattatta ezt a közönséget, egyszerű, de polgári ízléssel, könnyed leleménnyel a részletek kidolgozásában, az ártalmatlan hűsítő italokra emlékeztető kritikájával az életnek. A színpadi csevegés volt a műfaja, a budapesti polgári társadalom beszédanyagai az anyaga, a korszón sétáló átlagemberek családi komplikációi a problémái. A műfaj, amihez értett, és

amivel sikereit aratta, a különleges budapesti Localposse, melynek nem is volt nála jobb művelője. Szerencséje az, hogy maga is tagja volt annak a közönségnek, amelynek írt. Azonosak voltak a gondolatai, az ízlése, az érdeklődései, a tréfái, csak író készségével vált ki közönségéből...”

És akkor pár szót fiáról, aki oroszláncörmeit már a pesti Zsidó Gimnáziumban is megmutatta.

Iván állítólag még a kétezres évek elején is a legtöbbit játszott szerző volt Magyarországon, a Színházi adattárban több mint 400 bemutatóját regisztrálták.

Slágereit minden valamire való kortársa énekelte. Hofi Géza például az Söprök az utcát, vagy a Próbálj meg lazítani címűt, nem beszélve a Koós Jánossal előadott Macskaduettről.

De Ákos Stefi, Aradszky László, az Apostol Együttes, Kovács Kati, Szécsi Pál, Katona Klári, Szűcs Judith, Koós János, Korda György – de a sort még hosszan folytathatnánk – számtalan dalával ért el nagy sikereket.

Ha a gimnáziumi fellépésről szóló cikk szerzője el is tévedt a Szenes család útvesztőjében – kétségtelen, jó szemmel kiszúrta, hogy interjúalanya tehetséges fiatalember, aki a shoát túlélve sokra, nagyon sokra viszi, megajándékozva minket a fontos felismeréssel, hogy: Lazítani, próbálj meg lazítani! Kell egy kis áramszünet, időnként mindenkinek...

Kitűnő zsidók - kitüntetett zsidók

(VII.) – Theodore Bikel

Hosszas előkészítő munka után indul új sorozatunk, mellyel azoknak kedveskedünk, akik szeretik a régi történeteket, régi dokumentumokat, a régiségeket, a történelmet, vagy az írásokat melyek összefüggnek a zsidó múlttal-jelennel. Reméljük Önök hasonló szeretettel fogadják, s várják majd a következő számot, mint a képeslapok esetében. Ezúttal az osztrák művészetért és tudományért érdemrend tulajdonosáról, Theodore Bikel-ről olvashatnak.

A kitüntetésről

Az Osztrák Köztársaság egyik legmagasabb nemzeti kitüntetése, melyet művészek részére adományoznak. Elődje már megtalálható a monarchia kitüntetés rendszerében is (Császári és Királyi Díszjelvény művészetért és tudományért), melyet olyan kiválóságok kaptak meg, mint például hazánk híres festőművésze, Munkácsy Mihály.

A modern Osztrák Köztársaság a korábban használt kitüntetési rendszere közül jó néhányat megtartott, a külalakjainak megváltoztatásával. Az adott érdemrendet más országok is szívesen használták, mint például a svédek, akik 1853 óta adományozzák ezt a kitüntető címet az arra érdemes művészek részére.

Az érdemrendet 1955-ben alapította (újra) az Osztrák Köztársaság Kormánya. Két fokozatban adományozták, nagykereszt és tisztikereszt.

Az adományozottak száma egyszerre legfeljebb 72 fő lehetett, ez fele-fele arányban tudósok és művészek között oszlott meg. Csoportonként 18 osztrák, és 18 külföldi kaphatta meg az érdemrend reá eső fokozatát.

Az érdemrend máltai keresztet formál, középkeresztje fehér tüzzománc, melynek külső széle vastagabb vörös tüzzománccal fut együtt. A színek egyértelműen az osztrák nemzeti színeket szimbolizálják. A kitüntetés középső kör medálja aranyozva van, rajta latin felirat olvasható: „Litteris et Artibus”. A hátoldalon lévő medálban a gyártó neve olvasható.

Az érdemrendet a mai napig adományozzák, bár voltak és vannak évek, amikor nem osztottak ki egyet sem a két fokozat közül!

Az adományozotról

Theodore Meir Bikel 1924-ben született Ausztriában. Magyarországon kevesen ismerik, pedig méltán elmondható róla, világhírű osztrák-amerikai színész, jiddis népdalénekes, zeneszerző és politikai aktivista volt 2015-ben bekövetkezett haláláig.

Bikel bécsi zsidó családban született osztrák anya és ukrán apa fiaként. Apja Herzl tiszteletére nevezte el fiát Theodore-nak. 1938-ban, az Anschluss követően döntött úgy a család, hogy kivándorol Palesztinába. Theodore mezőgazdasági iskolába járt, majd egy kibucban dolgozott. Alapítója volt 1943-ban a Cameri

Színháznak, amely Izrael legrégebbi modern színháza. A színházért való rajongása kezdetektől abba az irányba vitte, hogy ismert előadóvá válhasson. 1945-ben Londonba költözött, ahol a világ egyik leghíresebb drámaiszkolájában (Royal Academy of Dramatic Art) végezte el a szakkurzust, azt követően 1954-ben az USA-ba költözött, s hét évvel később megkapta az amerikai állampolgárságot. Színpadon Tel-Avivban, a Hegedűs a háztetőn musical-ben debütált, mint Tevje a tejesember. A darab olyan sikeres volt, hogy több díjat nyert, majd a Broadway-en is óriási karriert futott be, és vált egyben a leghosszabban játszott musical a Broadway történetében!

Bikel 1970-től 2014-ig elnöke volt az Amerikai Színészek és Művészek Egyesületének is. Több társadalmi, politikai szerepet is elvállalt élete során. 1977-ben Jimmy Carter kérte fel a Nemzeti Tanács Művészeti bizottságába is, ahol 6 évig dolgozott. 1986-ban külön kampányt indított a Szovjetunióban élő zsidók sorsának javításáért. Tagja volt a Nemzetközi Mensa társaságnak, amely rendkívül magas (140 fölötti) IQ-val rendelkező emberekből áll.

Jó barátság fűzte Laurence Olivierhez és Vivien Leigh-hez is.

Számtalan televíziós sorozatban, tv-showban, mozifilmekben szerepelt. Feltűnt alakja híressé, kultikussá vált filmekben is (Charlie angyalai, Star Trek).

Egyik legemlékezetesebb szerepe a My Fair Lady magyar nyelvű professzora, Kárpáthy Zoltán. A musicalt 1964-ben mutatták be, a film több Oscar-díjat is nyert. George Cukor rendezte, és George Bernad Show Pygmalion című színpadi művéből készült.

Jac Holzman javaslatára 1955-ben kezdett zsidó népdalokat jiddis dalszövegeket rögzíteni az Elektra Records közreműködésével. 21 nyelven készültek vele hangfelvételek, köztük jiddis, héber, német, román, magyar, francia vagy spanyol nyelven is! 1963-ig több turné is részt vett.

Művészeti sokszínűségét és tehetségét jellemzi, nemcsak a színpadi és a stúdió szerepekben érte el sikereinek tetőfokát, de mint zeneszerző is ismertté vált. Bob Dylan-nel közösen is fellépett, s együtt énekelték el a közismert himnusszá vált, „Blowing in the Wind” című dalt.

Bikel élete során négyszer nősült. Két fia született.

Kitüntetése

Az Osztrák Köztársaság kormánya 2009-ben adományozta Theodore Bikel részére november 15-én a kitüntetés I. fokozatát, melyet Bécsben az osztrák köztársasági elnöktől vett át.

További kitüntetései közé tartoznak még különböző művészeti, egyetemi, zsidó szervezetek, egyesületek díjai, akadémiai díjak. 2005-ben a Hollywood hírességeinek falára is felkerült neve.

Források:

Wikipedia

Honours system in Austria

<https://www.youtube.com/watch?v=17vud-HypQdU>

https://www.youtube.com/watch?v=zmgmbA-JFTOY&list=PLIN-7mukU_RFgc51FSYej3sju5uQiBr2R

Szentgyörgyi Zsuzsa

Az asszimiláció zsácutcája Gondolat-töredékek az életrajzi könyvem nyomán

A holokauszt után világossá vált, szó szerint halálos erővel bebizonyosodott, hogy a magyarországi zsidók tömeges és örömmel végigvitt asszimilációja teljes csődbe torkollott. Pedig a nagyszerű emancipációs törvényt követő évtizedekben a magyar zsidók, mondhatni tömegesen, tértek át keresztény vallásokra és vettek föl magyar nevet, a még II. József császár idején nekik adományozott német nevek helyett.

Ezt tette apai nagyapám is. Felvette a katolikus hitet és nevét Frankelről Szentgyörgyre magyarosította. Sajnos, egy-két évet késett, mert a négy közül két első gyermeke, Imre (édesapám) és György már körül lett metélve, így munkaszolgálatosként nem kerülhették el szörnyű sorsukat, végül a halálukat. A másik, ennél kisebb jelentőségű gond volt számomra, s mindig vádoltam Ignác nagyapát a rémesen hosszú, három dupla betűt is tartalmazó névért, amikor a Műegyetemen a számtalan géprajzra szabványbetűkkel kellett tussal felírom azt.

Édesapám nagyapapa ráhatása alatt vallásos katolikusként nevelkedett, jezsuita lelki atya volt, minden évben Manrézába járt. (Gondolom, olvasóim nem tudják, mit jelent ez. A jezsuita rend alapítója, Loyolai Ignác élt ebben a spanyol helységben, és itt írta fontos intelmeit. Róla nevezték el ezt az intézményt, amely arról szólt, hogy vallásos férfiak – nők nem ám! – évente elvonultak két-három napra a rend házába, ott imádkoztak, meditáltak, beszélgettek a lelki atyjukkal. Ügyes ráhatási, befolyásolási módszer. De hát a jezsuiták minden másban is ügyesek voltak-vannak.)

Apám törekvése az volt, a gyermekei sose tudják meg, hogy zsidó származásúak.

„Az én lányom sohase tudhatja meg, hogy zsidó. Ő rendes katolikus úri kislány lesz.” Én nemigen emlékszem rá, de Anyu sűrűn emlegette. Persze, közvetlenül nem emlékezhettem, hiszen olyan hamar elszakadtunk Aputól, mindössze 7-8 éves

lehettem, amikor elvitték munkaszolgálatba, és mire hazajött (hazavergődött, összeverve, halálos betegen), rövideken bekövetkező haláláig már aligha jött elő ezzel a kívánságával. Tényleg, családom mindent megtett, hogy Apám kívánsága teljesüljön. Hatnapos koromban megkereszteltek (nyilván azért ilyen hamar, mert igencsak törekeny kis koraszülött lehettem), voltam elsőáldozó. Több hétig tartott a vallási felkészítésünk a nagy napra, sok más kislánnyal együtt. Természetesen minden vasárnap misére jártunk – írtam életrajzi könyvemben.

suk lehetett, bizonyítja, hogy a német központ is próbálta menteni. Kiküldték az akkor visszacsatolt Nagyváradra, ott hozzon létre fiókot és onnan szervezze a térséget. Ám néhány hónap múlva mégiscsak vissza kellett rendelniük és elbocsátani, mert zsidót nem tarthattak állásban. Nos, ennyit ért a „rendes katolikus-keresztény úri család” létünk.

„Nagyapámról is érdemes megemlékezni. Mint említettem, ő tért ki 1912-ben, nagybátyja biztatására. A nagybácsi nem kisebb ember volt, mint Fraknói Vilmos, kanonok, címzetes püspök, kiváló tudós történész, az Akadémia főtákará (uradalmi orvos édesapja már Vilmos születése előtt kitért a zsidó vallásból, így ő kezdettől katolikus neveltetésben részesült). A püspök-tudós mindenestre jobb nevet választott magyarosításra. Ignác nagyapám szó szerint lelkére vette a zsidó-ügyet. 1941-ben SAS-behívót kapott munkaszolgálatra. Ő, aki a világháborúban tiszt lett, nagyzüst érdeméremet kapott! Felindultságában agyvérzést kapott és két napra rá meg is halt.” Egyetlen adalék ez a sok tíz-, inkább százezer asszimilálódott magyar zsidó sorsából. Asszimilálódott? 1944-ben, sőt már előtte, az egymást követő, egyre gyalázatosabb zsidótörvények nyomán a harmincas-negyvenes években, világosan bebizonyosodott, hogy ez a besimulás, egyenlőségi törekvés messzemenően egyoldalú volt. A zsidók akarták, követték, de a keresztény társadalom lényegében nem fogadta el. És nem csak az elit, a politikusok, a gazdasági úri és nagyúri rétegek, hanem a nép sem. Mert tudjuk, milyen örömmel és gyorsan ültek bele az 1944 nyarán elhurcolt zsidók házába-vagyonába, milyen természetesnek tekintették az elhurcolást is, a rablást is.

*

Tanulság? Nem tudok ilyet adni. Talán csak annyit, bebizonyosodott, az asszimiláció teljes zsácutca, igenis tartsuk meg zsidó identitásunkat. Sőt, legyünk büszke rá. A világ lakóinak mintegy két százaléka zsidó, de a Nobel-díjasoknak körülbelül 18 százaléka. Sőt, a magyar díjazottaknak háromnegyede. Vállaljuk büszkén, hogy kiválasztott néphez tartozunk. Én magam, saját családom és magam sorsán keresztül messzemenően tagadom a zsidó mivolt megtagadásának, a teljes, odaadó asszimilációnak a hasznát, biztonságteremtő lehetőségét. És ez akár tanulságnak is megteszi.

Szentgyörgyi Zsuzsa

Ön mit gondol a cikkről, az asszimilációról?

Az írás nem feltétlenül tükrözi a szerkesztőség, illetve a körzet álláspontját, de úgy éreztük, vitaindítónak kifejezetten érdekes lehet. Szívesen visszatérnénk a témára a Pesti Sóletben, ezért örömmel vennénk, ha megosztanánk velünk az átélt tapasztalatokat, véleményeket, amit az asszimilációról éreznek, gondolnak. Észrevételeiket az alábbi email címeken várjuk: pestisolet@dohany-zsinagoga.hu, illetve schillzs@freemail.hu.

A mádi zsidó esete

Tulajdonosa vagyok egy kisebb építménynek, amire nincs szükségem, viszont fizetem érte minden évben az adót. No jó, eladom. Közvetítöm, Anna, egy bájos ifjú nő, felhajtott egy vevőt, aki el is jött hozzám megbeszélni a részleteket, a leányzóval együtt. Megállapodtunk a vételben. A vevőjelölt ügyvéd, mondta, ő minden papírt elrendez. Adtam neki névjegyet, tőle nem kaptam, mert csak úgy könnyedén öltözve szaladt át a szomszédból, de se baj, még aznap bedobja a postládámba. Kérte a türelmem, mert még megbeszéli a családdal az ügyet (eddig vajon miért nem tudta?), és másnap jelentkezik. Eltelt néhány nap, majd hét, de se névjegy, se jelentkezés. Pedig búcsúzóul még kezet is ráztunk.

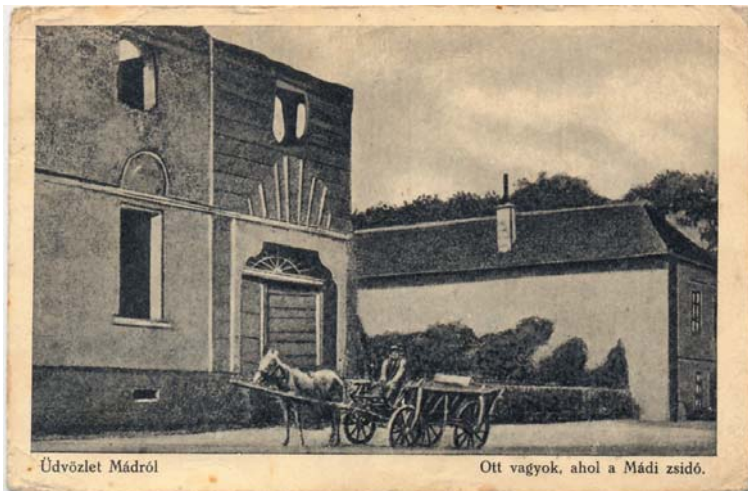
Mai magyar eset. Úgy tűnik végleg elveszett a jelentősége a kézfogásnak, az adott szónak. Van helyette papírok tömege, de azok szintén nem sokat számítanak.

Esetemről jutott eszembe egykori bejárónóm elbeszélése (Isten nyu-

gosztalja). Marika végtelenül tisztességes ember volt, nagyon szerettem. Ő kesergett egyszer, hogy mennyire becsapták, hitegették, aztán átverték.

– Bezzeg a mádi zsidóval ez nem történhetett meg! – sóhajtozott. Kíváncsi lettem, mi történt a mádi zsidóval.

– Hát az úgy volt, hogy nagyapám kis földön gazdálkodott a Hegyalján, Mádon – mesélte Marika. – Birtokán, mint ott mindenki, szőlőt termesztett. Minden tavasszal, rügyfakadáskor eljött a zsidó borkereskedő, megnézte a tőkét, hümmögött, aztán beszélgettek nagyapával, majd a zsidó mondott egy árat. Nagyapa másikat, persze, többet. Aztán megállapodtak valahol közösen, és kezet ráztak. Még beszélgettek kicsinyét, családról, világról, majd a zsidó az ígérettel, hogy ősszel visszajön, elment. És ősszel megjelent, megnézte a szüretet, majd amikor kész lett a bor, eljött érte.

– És azt az árat fizette, amin kezet ráztak? – kérdeztem némileg ál-ná-ivan.

Marika csodálkozott.

– Hát persze, hogy azt. Ezekben az alkukban csak egyszer lehetett csalni, a csalót mindenütt kiközösítették. Csakhogy jött 1944, a zsidó kereskedőt családotul elvitték, szép nagy családja volt, de senki se jött vissza közülük. Velük aztán a tisztesség is kiveszett onnan.

A szőlőtermesztő nagyapának és a zsidó kereskedőnek nem volt szük-sége szerződésekre, ügyvédre. Elég volt a kézfogás, a becsület. Jut eszembe, ügyvéd úr is kezet fogott velem az ügyletre. No jó, csak egy nővel, márpedig tudjuk, Magyarországon – itt és most – a nő nem számít. De ez már egy másik írás témája...

Szentgyörgyi Zsuzsa

Élet Menete kiállítás

Az ENSZ Közgyűlése 2005-ben január 27-ét a holokauszt nemzetközi emléknapjává nyilvánította. 1945-ben ezen a napon szabadult fel Auschwitz-Birkenau, a legnagyobb és leghírhedtebb náci koncentrációs tábor.

A határozat hangsúlyozza, az ENSZ-tagállamok kötelessége megemlékezni a majd hatmillió, többségében zsidósága miatt üldözött és meggyilkolt áldozatról, továbbá oktatási programokat indítani annak elősegítésére, hogy az ehhez hasonló népirtás soha többé ne ismétlődhessen meg. A határozat emellett elutasította a holokauszttagadást, és általánosságban is elítélte a vallási, vagy etnikai diszkriminációt és erőszakot.

Az Élet Menete Alapítvány 2005 óta minden évben megemlékezik e napról. Tegnap, január 25-én, az immár 30 éve működő nemzetközi Élet Menetet bemutató kiállítás megnyitóját tartották a Dohány utcai zsinagóga sírkertjében. Az eseményen megjelent Aharon Tamir, az 55 országban tevékenykedő nemzetközi szervezet főigazgatója is.

A Dohány sírkertjében január 25-től pészáchig látogatható a kiállítás, amely ezután máshova költözik.

Csak az Élet Menete Alapítvány kiállítását csupán csoportosan lehet megtekinteni, külön, előre egyeztetett időpontokban. Jelentkezés:

[info@eletmenete.hu címen.](mailto:info@eletmenete.hu)

Megtalálták a jeruzsálemi kormányzó pecsétjét

Izraeli régészek január első napján találtak egy 2700 éves agyaglenyomatot, amelyről azt mondják, Jeruzsálem egykori kormányzójé volt. Az aprópénz nagyságú lenyomat a feltételezés szerint a kormányzó valamilyen ajándékát, vagy tulajdonát kísérhette. Az ásatás egyik régésze szerint a lelet alátámasztja a Bibliát.

– A kormányzókat többször említik a Bibliában, Jeruzsálemét kétszer, de eddig nem találtuk régészeti nyomát, ezért olyan fontos ez a lelet – mondta a régész, Slomit Wexler-Bdola.

A jeruzsálemi Siratófalnál talált lelet bejelentése pár héttel azután érkezett, hogy Donald Trump amerikai elnök elismerte Jeruzsálemet Izrael fővárosának. A lelet újabb bizonyíték, hogy zsidók már 3000 éve élnek a városban!

Kedves Hittestvérek!

Nemrég ért véget a 2017-es év és átléptünk 2018-ba. Néhány év szünet után tavaly vezettük be újra a kultuszjárulékot. Úgy gondoljuk, hogy az évi 6000.-Ft senki számára, sem volt megterhelő, ugyanakkor a körzeti tagok összetartozását jelképezte. Ma már több mint 100 kultuszjárulékot fizető tagunk van, ami nagy örömeinkre szolgál. Még jobban örülünk annak, hogy a befolyt összeg sokszorosát sikerült tagjainknak visszajuttatni, kedvezményes utazások, kirándulások, vacsorák, formájában. Jótékony színházi előadásokat tartottunk ingyenesen, Kulturális Páholyunk is aktívan működött.

Szeretnénk, ha 2018-ban még többen lépnének tagjaink sorába. Kultuszjárulékunk, éves díját nem emeljük, lehet havi, negyedéves vagy éves formában fizetni. Továbbra is igyekezünk sok rendezvényt tartani, melyek tagjaink számára ingyenesek, vagy kedvezményesek lesznek, higgyék el érdemes nálunk tagnak lenni! Szeretnénk felhívni figyelmüket, hogy 2019-ben választások lesznek.

Alapszabályunk szerint csak azok választhatnak, és csak azok választhatók, akik 2018-ban tagjaink voltak. A mellékelt csekken, illetve átutalással számlánkra befizethető a kultuszjárulék.

BZSH. Dohány utcai Zsinagóga
11707024-20471437

Mindenkit várunk sorainkban, gyertek közénk, érezzétek jól magatokat nálunk.

Dr.Frölich Róbert
főrabbi

Nádel Tamás
elnök

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák alatti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szeretteinkért a gyertyák. A Jahrzeit-napon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunk úgy segít Önöknek, hogy közreadjuk, elhunyt szeretteiknek mikor is van a Jahrzeitje.

Somló Andor	február 1.	Rosenstein Dávid	február 7.	Zóber Jenő	február 13.	Mór Neumann	február 24.
Vadas Árpád	február 3.	Róna Sándor	február 7.	Hirn Károly	február 14.	Radvány Róth Tibor	
Katarina Svarcova	február 3.	Farkas Jenő	február 11.	Kemer Sarolta	február 17.		február 25.
Suchman Andor	február 4.	Deutsch Marianna	Mirjam	Dr. Kéri Lajos	február 18.	Illés Sándor	február 26.
Piskó Andorné	február 5.		február 13.	Márkus László	február 19.	Zoldán Sándor	február 27.
Zallel Béláné	február 6.	Schaffer D. Dezsőné		Monoki József	február 20.	Rubin Simon	február 28.
Réti Gyula	február 7.		február 13.	Sommer Istvánné	február 22.	Spira Jenő	február 28.

